

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-2 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 420/2000/1

**Irene Buttigieg u, għal kull interess li jista' jkollu,
żewġha Lawrence Buttigieg**

Versus

**Dominic Spencer u Ruben Tanti; u b'dikriet ta' l-14 ta'
April 2000 Joseph Vincent Rausi għan-nom u in
rappreżentanza ta' *Rausi Insurance Agency Limited*, u
din bħala aġenti tal-kumpannija estera *G.D. Williams
Lloyds Syndicate* intervjena fil-kawża *in statu et
terminis***

Din il-kawża hija dwar inċident tat-triq li fih korriet l-attriċi wara li kienet milquta minn vettura proprjetà ta' wieħed mill-konvenuti u misjuqa mill-konvenut l-ieħor.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi fl-14 ta' Diċembru 1999, għal xi t-tmienja neqsin kwart ta' filgħaxija (7.45 p.m.), il-konvenut Dominic Spencer, waqt li kien qiegħed isuq vettura tal-konvenut l-ieħor Ruben Tanti, targata IAD-629, fi Triq Burmarrad, Burmarrad, laqat u korra lill-attriċi Irene

Buttigieg waqt li din kienet qiegħda taqsam it-triq. L-attriċi ġarrbet debilità permanenti.

Billi l-attriċi u żewġha, l-attur l-ieħor, igħidu illi l-ħtija kienet tal-konvenuti weħdedhom, iżda għalxejn sejñulhom biex jersqu għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni, huma fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-qorti:

1. tgħid illi l-ħtija hija tal-konvenuti weħdedhom, jew ta' xi wieħed minnhom;
2. tillikwida d-danni; u
3. tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom jaħti, iħallsu d-danni hekk likwidati u l-ispejjeż ġudizzjarji.

Il-konvenut Spencer (is-sewwiq) ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. il-ħtija hija ta' l-atturi weħdedhom, li qabdu u qasmu t-triq mudlama fejn seħħ l-incident bla kont u b'negliġenza;
2. l-esponent ma setax jipprevedi l-incident u għalhekk ma jaħtix; u
3. bla ħsara għall-eċċezzjonijiet l-oħra, in-natura tad-danni hija kontestata.

Il-konvenut Tanti (sid il-vettura) ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. it-talbiet safejn magħmula kontra tiegħu ma jistgħux jintlaqqgħu għax hu la jaħti għall-incident u lanqas għad-danni, ladarba ma kienx hu s-sewwiq;
2. lanqas il-konvenut l-ieħor, is-sewwiq, ma jaħti għax il-ħtija kienet ta' l-attriċi.

B'dikriet ta' l-14 t'April 2000, is-soċjetà *G.D. Williams Lloyds Syndicate* tħalliet tidħol fil-kawża *in statu et terminis*, u ressqet l-eċċezzjoni illi l-ħtija kienet ta' l-attriċi, li qabdet u qasmet it-triq mingħajr ma ħadet il-prekawzjonijiet meħtieġa.

L-incident seħħ hekk:

L-atturi kienu qegħdin jaqsmu t-triq ta' Burmarrad, minn quddiem il-każin tal-*football* sejrjn lejn il-Knisja. Hemmhekk it-triq ta' Burmarrad hija maqsuma fi tnejn għax fin-nofs hemm il-Knisja u l-bini ta' ħdejha, u għalhekk it-triq li riedu jaqsmu l-atturi kienet tiegħu traffiku f'sens uniku, sejjer minn San Pawl il-Baħar lejn il-Mosta. Għal min ikun ġej minn San Pawl il-Baħar, qabel ma tasal għall-post mnejn qasmu l-atturi hemm liwja fit-triq.

L-attriċi xehdet illi qabel ma bdiet taqsam ħarsiet kemm lejn ix-xellug — għalkemm, billi t-triq hija f'sens uniku, ma

jigix traffiku minn dik in-naħa — u wkoll lejn il-lemin, *i.e.* lejn San Pawl il-Baħar, u, billi ma ratx traffiku ġej, bdiet taqsam. Hekk kif qasmet aktar minn nofs il-wisa' tat-triq, u hekk kienet lejn il-lemin ta' min ikun ġej minn San Pawl il-Baħar, reġgħet ħarset u rat vettura riesqa lejha għalkemm lejn ix-xellug tat-triq, *i.e.* lejn in-naħa mnejn l-atturi kienu bdew jaqsmu. Għalkemm l-attriċi fittxet li tħaffef fil-mixi biex tfittex tilħaq il-bankina fuq in-naħa l-oħra tat-triq, il-vettura laħqitha u laqtitha.

L-attur xehed illi l-vettura li dehret ġejja lejhom meta kienu qasmu aktar minn nofs it-triq dehret ġejja b'veloċità qawwija. Kompla jixhed hekk:

F'daqqa waħda fil-ħin li konna kważi wasalna għal fuq il-bankina tan-naħa l-oħra innotajt dawl ta' karrozza ġejja bi *speed* qawwi ħafna u malli ndunajt hekk jien inħsadt u għamilt pass lura. Fl-istess ħin rajt lil marti Irene tagħmel pass 'il quddiem u sakemm jien ipprovajt nilħaqha f'ħin ta' sekonda l-karrozza kienet laqtet lil Irene.¹

Il-konvenut Spencer xehed illi lill-atturi rahom hekk kif kiser mal-liwja tat-triq. Kienu ġà f'nofs it-triq; lewa lejn il-lemin, għal ġol-bankina, biex ma jolqothomx iżda ma kellux spazju u ħin biżżejjed u laqat lill-attriċi. Żamm *brake* ta' xi erba' metri.

Xehed ukoll l-uffiċjal tal-pulizija li investiga l-incident u qal illi f'dawk l-inħawi dak il-ħin kien x'aktarx mudlam għax kienu nqatgħu xi dwal.

Il-qorti hija tal-fehma illi l-atturi ma għażlux post tajjeb mnejn jaqsmu, meta tqis illi t-triq ta' Burmarrad hija triq x'aktarx traffikuża, dak il-ħin kienet mudlama u qasmu qrib liwja li xi ftit jew wisq tnaqqas il-linja viżwali. Kien hemm żewġ *pedestrian crossings* mnejn setgħu qasmu: waħda aktar lejn San Pawl u l-oħra aktar lejn il-Mosta. Ma qasmux minn dik eqreb lejn il-Mosta għax hija x'aktarx 'il bogħod u għax, sabiex tasal sa ħdejha mnejn kienu huma, trid taqsam it-triq ta' Wied iċ-Ċawli. Dik it-triq iżda hija triq sekondarja u anqas traffikuża mit-triq ta' Burmarrad. Ma qasmux mill-*pedestrian crossing* li hija eqreb lejn San Pawl il-Baħar għax qiegħda mbiegħda wkoll u għax biex tasal sa ħdejha trid tgħaddi minn parti tat-triq ta' Burmarrad li hija mingħajr bankina. Dan hu minnu, iżda

¹ *Fol.* 40.

jekk timxi qrib tal-ħajt m'intix sejjer tintlaqat għax il-karrozzi ġeneralment ma jgħaddux iħokku mal-ħajt, u l-viżwali hemmhekk hija xi ftit aħjar milli minn fejn qasmu l-atturi.

Iżda wkoll jekk l-atturi kellhom raġuni tajba biex ma jimxux sa xi waħda mill-*pedestrian crossings* biex jaqsmu, xorta ma għażlux post tajjeb biex jaqsmu, qrib liwja fi triq traffikuża, aktar u aktar meta l-post kien mudlam.

Il-konvenut Spencer ukoll jidher li ma kienx qiegħed isuq b'attenzjoni sħiħa fuq is-sewqan. Għalkemm mit-tul tal-*brake marks* ma jidhirx illi kien qiegħed iġerri wisq, x'aktarx illi jew ma kienx attent biżżejjed, ladarba lill-atturi ma rahomx qabel, jew inkella kien qiegħed isuq aktar milli kienu jippermettu ċ-ċirkostanzi partikolari tal-post, meta tqis li kien mudlam u kien qiegħed joqrob lejn liwja li tnaqqaslu xi ftit il-linja viżwali, u ma setax iwaqqaf f'tul aqsar mit-tul li seta' jara; ma ħalliex *margin* biżżejjed għal li seta' jinqala'.

Fil-fehma tal-qorti, għalhekk, iż-żewġ partijiet jaħtu ndaqg għall-inċident, u l-konvenut Spencer għandu jagħmel tajjeb għal nofs id-danni li ġarrbu l-atturi.

Ma ngiebet ebda prova illi l-inċident seħħ minħabba xi ħsara fil-vettura, u għalhekk ma hemm xejn li jitfa' xi ħtija fuq il-konvenut Tanti, sid il-vettura.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti tipprovdli dwar l-ewwel talba ta' l-atturi billi tiċċadha safejn magħmula kontra l-konvenut Tanti u tgħid illi l-konvenut Spencer għandu nofs il-ħtija għall-inċident u għalhekk għandu jagħmel tajjeb għal nofs id-danni li ġarrbu l-atturi.

Tordna li l-kawża tkompli tinstema' għall-għanijiet tat-tieni u t-tielet talbiet.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----